Iin Energia- ja kestävyysohjelma 2026

Hyväksytty xx.xx.2026

Etunimi Sukunimi, titteli

28.10.2026

IIN KUNTA

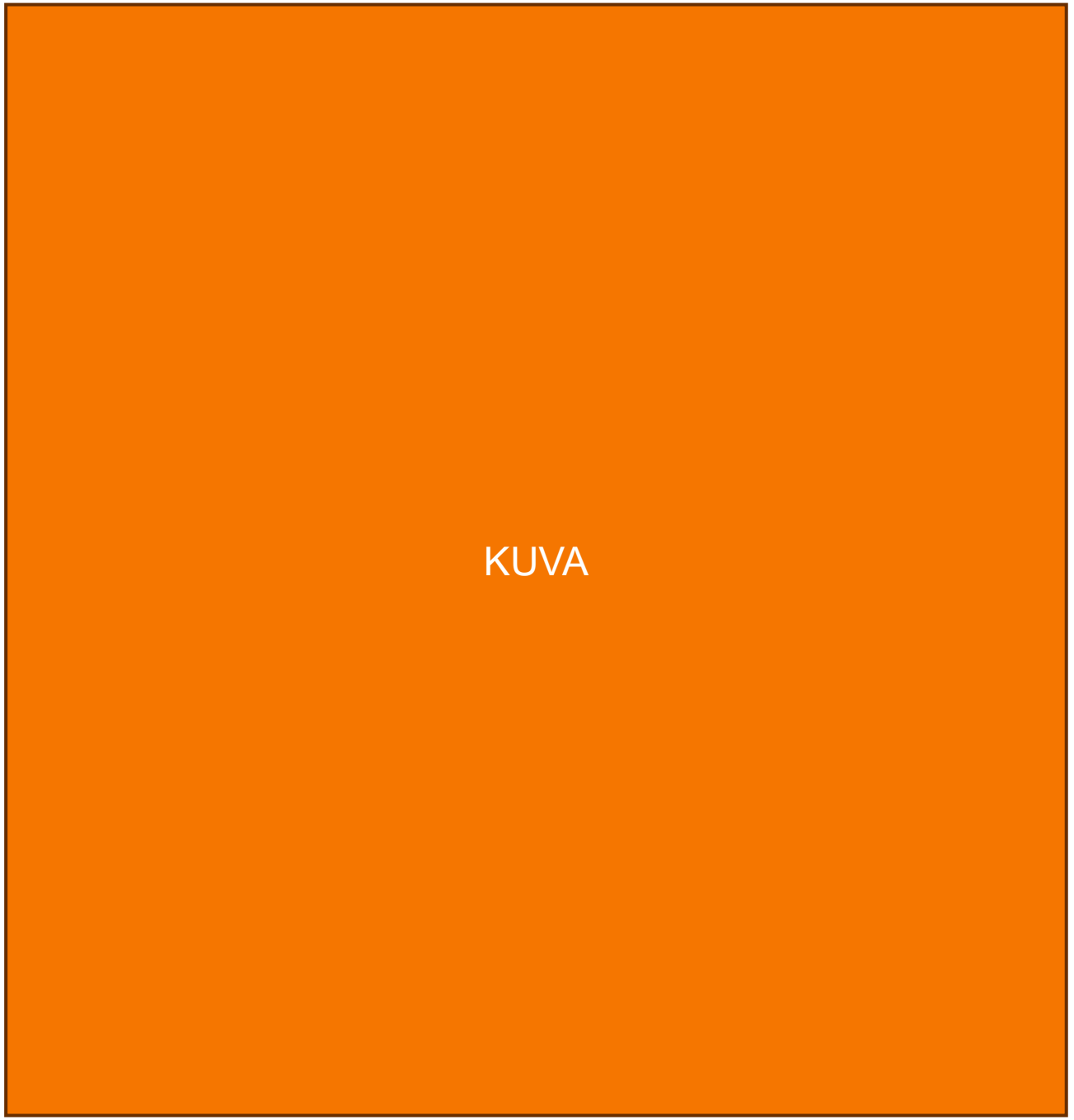
IISSÄ ON IDEAA

Sisällysluettelo

3 **Johdanto**

4 **Ohjelman lähtökohdat**

5 **Ohjelman rakenne ja teemat**

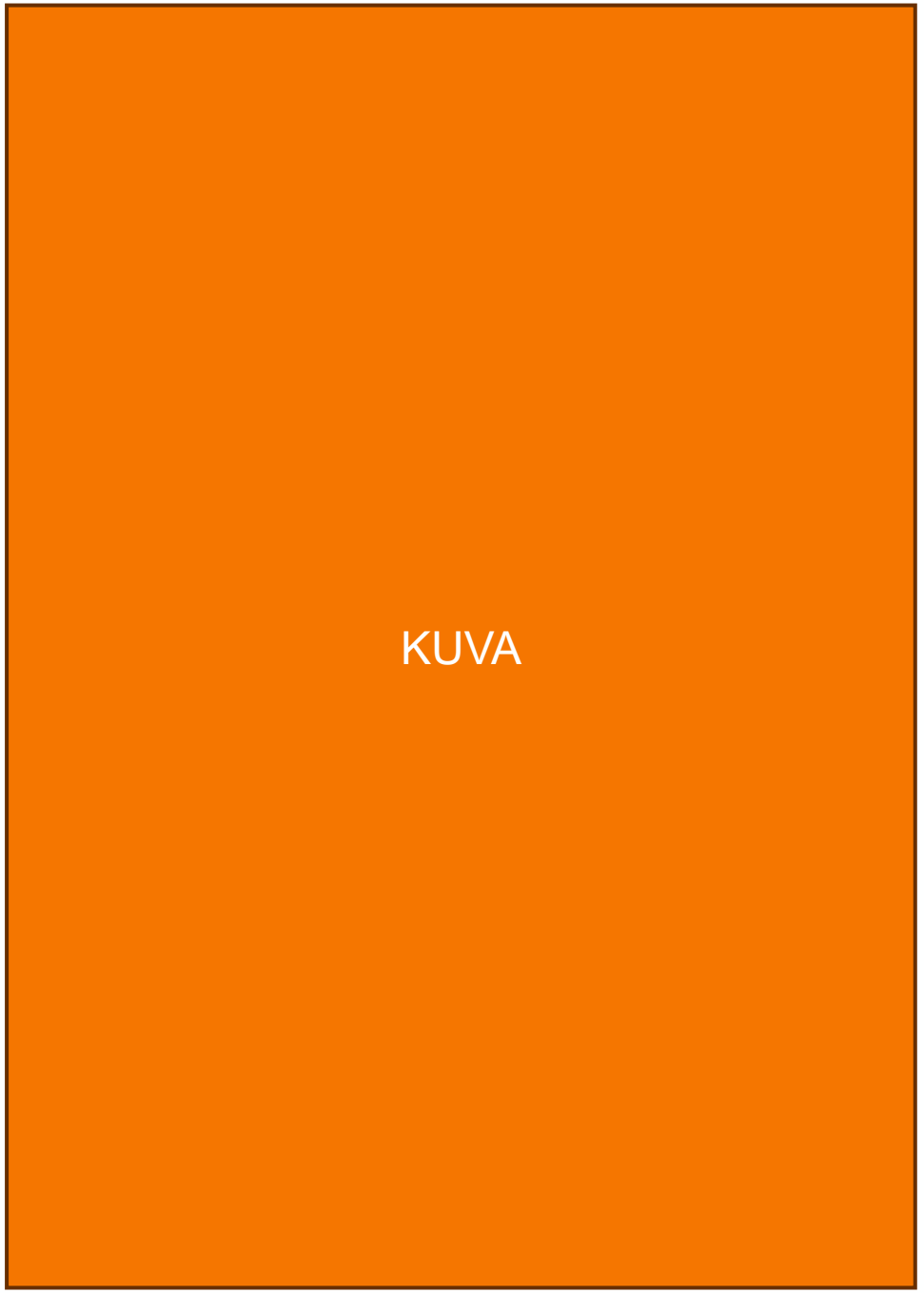
Johdanto

Iin Energia- ja kestävyysohjelma on kuntastrategiaa toteuttava strateginen suunnitelma, joka ohjaa kunnan kestävyystyötä. Ohjelma määrittelee kunnan kestävyystyön teemat ja näiden edistämistä tukevat tavoitteet vuosille 2026–2035.

Iin kunnan kestävyystyön teemat vuosille 2026-2035 ovat:

- Puhdas energia
- Kestävä kulutus, ruoka ja kiertotalous
- Kukoistava luonto ja kirkkaat vedet
- Vähähiilinen rakennettu ympäristö ja kestävä liikkuminen
- Osallistaminen ja tulevaisuustaidot

Ohjelman valmisteluvaiheessa toteutettiin työpaja kunnan henkilöstölle, jossa määriteltiin ohjelman teemoja ja toimenpiteitä, sekä kysely, jossa koottiin kunnan luottamushenkilöiden näkemyksiä ohjelmaluonnokseen. Ohjelman laatimisen asiantuntijatuesta vastasi Sitowise Oy.

Ohjelman lähtökohdat

Iin kunta on profiloitunut kansainvälisesti tunnetuksi ilmasto- ja energiatyön edelläkävijäksi. Iissä yhdistyvät vahvasti luontoarvot, aktiivinen elinkeinoelämä ja uusiutuvan energian innovaatiot. Ii on sitoutunut merkittäviin hiilidioksidipäästöjen vähennyksiin ja kunta on toteuttanut laajasti hankkeita, jotka kannustavat asukkaita kestävään elämäntapaan, kierrätykseen ja energiatehokkuuteen.

Kunnan kestävyystyötä on ohjannut vuonna 2016 laadittu ja sittemmin päivitetty **Resurssiviisas Ii -tiekartta** sekä vuonna 2019 laadittu **Kiertotalouden tiekartta**.

Ii kuuluu **HINKU- ja FISU-verkostoihin**, joiden jaetut tavoitteet ohjaavat kunnan energia- ja ilmastotyötä. Hinku-verkoston tavoitteena on vähentää kuntien kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Fisu-verkosto tavoittelee lisäksi kulutusperäisen hiilijalanjäljen puolittumista vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja kierrätysasteen nostamista 65 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Iin kunta on myös mukana työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välisessä energiatehokkuussopimuksessa.

Ii on myös mukana **Luontokunnat-verkostossa.** YK:n biodiversiteettisopimuksen jäsenmaiden hyväksymä Kunmingin–Montrealin maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuuskehys ja EU:n biodiversiteettistrategia asettavat tavoitteeksi luontokadon pysäyttämisen ja luonnontilan kehityksen kääntämisen positiiviseksi vuoteen 2030 mennessä.

Tämä ohjelma kokoaa aiemmat linjaukset yhteen ja laajentaa niitä Iin vuonna 2026 hyväksyttyä **kuntastrategiaa** toteuttavaksi energia- ja kestävyystyön kokonaisuudeksi. Iin kuntastrategiasta tunnistettuja kestävyystyön painotuksia ovat erityisesti puhdas energia, luonnon hyvinvointi ja kuntalaisten osallistaminen.

KUVA

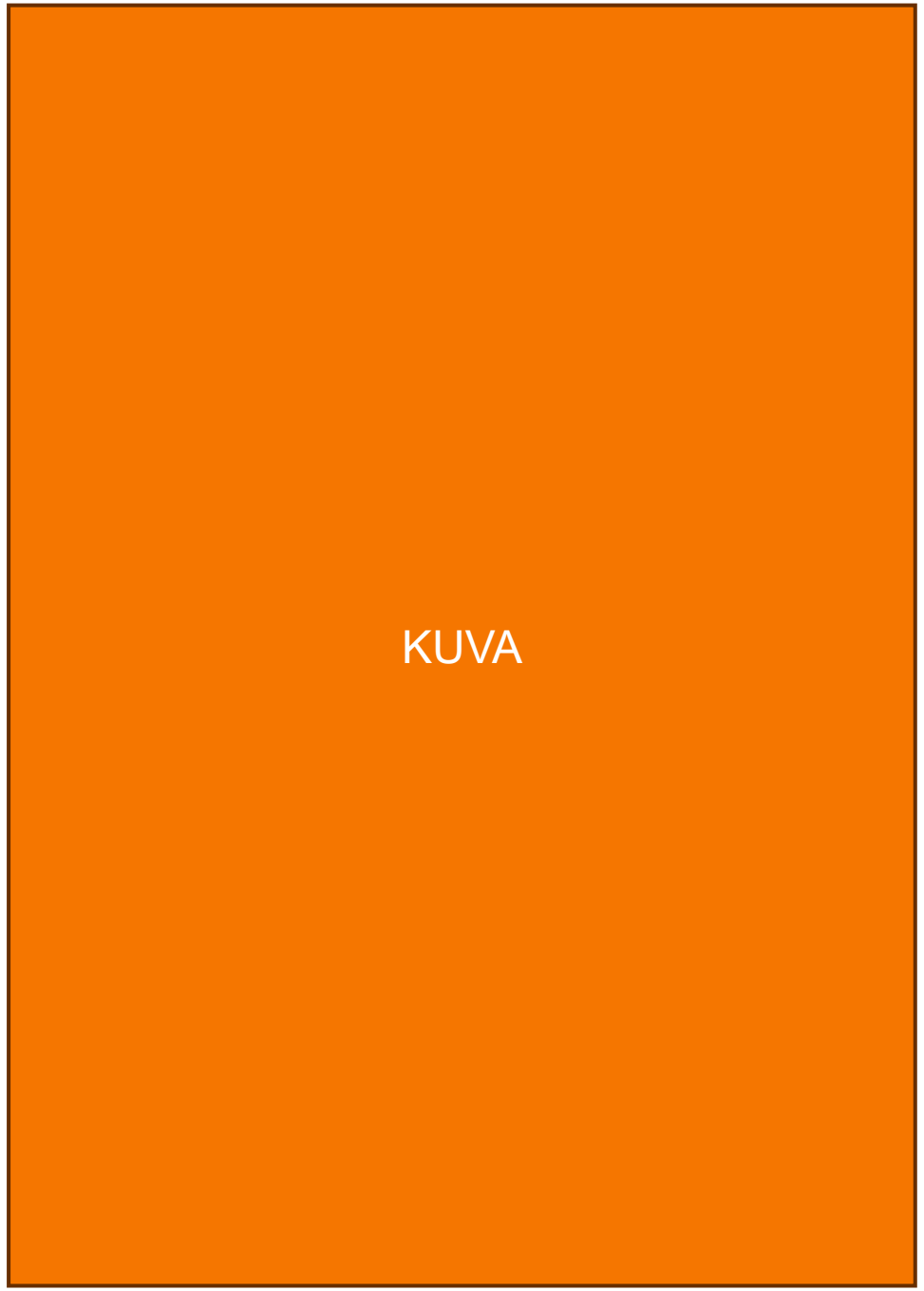
Ohjelman rakenne ja teemat

Iin Energia- ja kestävyysohjelma koostuu seuraavista kokonaisuuksista:

1. Läpileikkaavat tavoitteet ja toimenpiteet
2. Teemat:

- Puhdas energia
- Kestävä kulutus, ruoka ja kiertotalous
- Kukoistava luonto ja kirkkaat vedet
- Vähähiilinen rakennettu ympäristö ja kestävä liikkuminen
- Osallistaminen ja tulevaisuustaidot

Jokainen teema sisältää teemaan liittyvät tavoitteet, tavoitteiden toteutumista tukevat toimenpiteet sekä seurantamittarit ohjelman etenemisen monitorointiin.

Läpileikkaavat tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteet

1. **Iі vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.**
2. **Iі puolittaa kulutusperäisen hiilijalanjäljen vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä.**
3. **Iissä varaudutaan muuttuvan ilmaston aiheuttamiin riskeihin suunnittelemalla palvelut, infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö kestämään muuttuvia ilmasto-olosuhteita ja sään ääri-ilmiöitä.**
4. **Iin kestävyystyötä toteutetaan oikeudenmukaisesti ja vastuullisesti.**

Toimenpiteet

- Laaditaan Iille ilmastoriskitarkastelu, jossa tunnistetaan ilmastonmuutoksen keskeiset vaikutukset kunnan alueisiin, infrastruktuuriin, rakennuksiin, palveluihin, luontoon ja kuntalaisiin sekä määritellään riskienhallinnan prioriteetit.
- Vahvistetaan Iin asemaa energia- ja kestävyysasioiden ajatusjohtajana brändi- ja viestintätoimilla.
- Päivitetään kuntastrategian ja talouden seuranta excel, PowerBI seuranta sekä kunnan verkkosivut vastaamaan uutta ohjelmaa.
- Otetaan oikeudenmukaisuus osaksi merkittävien kestävyystoimien arviointia.
- Viestitään toimenpiteiden etenemisestä vuosittain julkisesti.

Seurantamittarit

- Alueelliset päästöt (t CO_2e/v)
- Iin kulutusperäinen hiilijalanjälki (t CO_2e/v)
- Merkittävien kestävyystoimien osuus, joiden vaikutukset eri väestöryhmiin on arvioitu ennen päätöksentekoa (%)

Puhdas energia

Tavoitteet

1. **Ii vauhdittaa siirtymää uusiutuvaan energiaan ja parantaa energiatehokkuutta. Energiatehokkuussopimuksen mukaisesti Iin energiansäästötavoite vuodelle 2035 on 2339 MWh eli 10 %.**
2. Ii rakentaa kestävää elinvoimaa puhtaan energian ja sähköistymisen varaan.

Toimenpiteet

- Luovutaan kunnan kiinteistöjen fossiilisesta energiankäytöstä ja vähennetään polttoon perustuvan energian tarvetta energiatehokkuuden, aurinkovoiman ja muun uusiutuvan energian avulla.
- Laaditaan JETS-suunnitelma energiatehokkuussopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja toteutetaan sen mukaiset energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet.
- Sisällytetään energiatoimenpiteet talous- ja toimintasuunnitelmiin.

Seurantamittarit

- Uusiutuvan energian osuus kunnan kiinteistöjen energiankulutuksesta (%)
- Vuotuisilla toimenpiteillä aikaansaatu energiansäästö (MWh)

Puhdas energia

Tavoitteet

1. Ii vauhdittaa siirtymää uusiutuvaan energiaan ja parantaa energiatehokkuutta. Energiatehokkuussopimuksen mukaisesti Iin energiansäästötavoite vuodelle 2035 on 2339 MWh eli 10 %.
2. **Ii rakentaa kestävää elinvoimaa puhtaan energian ja sähköistymisen varaan.**

Toimenpiteet

- Hyödynnetään vahvistuvan kantaverkon ja lisääntyvän uusiutuvan energian tuotannon kautta kasvava sähkökapasiteetti uuden liiketoiminnan ja investointien edistämiseen Iin alueella esimerkiksi energiaintensiivisessä teollisuudessa.
- Kartoitetaan energiaklusterin, alueen yritysten ja kunnan kiinteistöjen energiavarasto ja hukkalämpöpotentiaali ja kehitetään malli sen hyödyntämiseen.
- Perustetaan energia-alan pilotointi- ja oppimisympäristö yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten kanssa.
- Avataan kunnan kohteita energia-alan kokeiluille esimerkiksi kokeilemalla kysyntäjoustoa kunnan kiinteistöissä.
- Arvioidaan energia- ja sähköjärjestelmän sekä kunnan keskeisten kiinteistöjen haavoittuvuus sään ääri-ilmiöille ja varmistetaan kriittisten toimintojen energiansaanti häiriötilanteissa.

Seurantamittarit

- Uusiutuvan energian osuus kunnan alueen energiantuotannosta (%)
- Toteutuneet puhtaan energian investoinnit (€/v)
- Käynnistyneet energia- ja ilmastokokeilut (lkm/v)

Kestävä kulutus, ruoka ja kiertotalous

Tavoitteet

1. **Iissä käytetään materiaaleja säästeliäästi ja resurssiviisaasti.**
2. Iissä rakennetaan terveellistä, maukasta, monipuolista sekä kestävää ruokajärjestelmää yhdessä asiakkaiden kanssa.
3. Ii tekee kiertotaloudesta normaalin osan palveluja ja kuntalaisten arkea.

Toimenpiteet

- Päivitetään kunnan hankintaohjetta sekä hankintakriteerejä vähähiilisyyden, energiatehokkuuden ja kiertotalouden huomioimiseksi hankinnoissa sekä vahvistetaan kunnan työntekijöiden osaamista ympäristön huomioimisesta hankinnoissa.
- Jalkautetaan kiertotalous läpileikkaavasti kunnan hankintoihin varmistamalla, että yhteiskäytön, vuokraamisen ja korjaamisen mahdollisuudet tunnistetaan aina ennen uuden laitteen tai kalusteen hankintaa.
- Tuetaan yritysten välistä kiertotalousyhteistyötä, uusien liiketoimintamallien syntymistä sekä materiaalien ja sivuvirtojen paikallista hyödyntämistä.

Seurantamittarit

- Kilpailutusten osuus, joihin sisällytetty vähähiilisyys, energiatehokkuus ja/tai kiertotalouskriteereitä (%)

Kestävä kulutus, ruoka ja kiertotalous

Tavoitteet

1. lissä käytetään materiaaleja säästeliäästi ja resurssiviisaasti.
2. **lissä rakennetaan terveellistä, maukasta, monipuolista sekä kestävää ruokajärjestelmää yhdessä asiakkaiden kanssa.**
3. Ii tekee kiertotaloudesta normaalin osan palveluja ja kuntalaisten arkea.

Toimenpiteet

- Kehitetään yhteistyössä ruokapalveluiden asiakkaiden kanssa maistuvia ja ravitsemussuositusten mukaisia kasvis- ja kalapohjaisia aterioita.
- Lisätään luonnosta saatavien raaka-aineiden, kuten marjojen ja sienten, hyödyntämistä ateriapalveluissa sekä lisätään kasvisruuan menekkiä asettamalla kasvisvaihtoehto ruokapalveluissa aina vapaasti valittavaksi ja linjastossa ensimmäiseksi.
- Otetaan kunnan ateriapalveluissa käyttöön ruuan hiili- ja vesijalanjäljen seuranta.
- Kehitetään ja jalkautetaan alueellinen malli kaupan ja ravitsemispalvelujen hävikkiruoan hyödyntämiseen.

Seurantamittarit

- Kasvisruuan osuus ateriapalveluiden menekistä (%)
- Ruokapalveluiden tarjoamien aterioiden hiilijalanjälki (kg CO_2e/ateria)
- Ruokapalveluiden ruokahävikin määrä (kg/v)

Kestävä kulutus, ruoka ja kiertotalous

Tavoitteet

1. Iissä käytetään materiaaleja säästeliäästi ja resurssiviisaasti.
2. Iissä rakennetaan terveellistä, maukasta, monipuolista sekä kestävää ruokajärjestelmää yhdessä asiakkaiden kanssa.
3. **Ii tekee kiertotaloudesta normaalin osan palveluja ja kuntalaisten arkea.**

Toimenpiteet

- Edistetään korjaamista, uudelleenkäyttöä ja lainaamista tekemällä olemassa olevista kunnan alueella toimivista kiertotalouspalveluista entistä näkyvämpiä viestinnän keinoin.
- Laajennetaan Liikuntavälinelainaamo Komeron palveluita kattamaan esimerkiksi työkalut, retkeily- ja tapahtumavälineet ja harrastustarvikkeet.
- Lisätään koulujen, oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä käytännön kiertotaloushaasteiden ratkaisemisessa.
- Huomioidaan eri ikäisten, toimintarajoitteisten ja eri elämäntilanteissa olevien kuntalaisten tarpeet kestävän arjen palveluiden suunnittelussa ja kehitetään matalan kynnyksen saavutettavia kestävän arjen palveluita.

Seurantamittarit

- Kunnan tarjoamien lainaus- ja yhteiskäyttöpalvelujen käyttökerrat (lkm/v)

Kukoistava luonto ja kirkkaat vedet

Tavoitteet

1. **Iin luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja arvokkaat luontoalueet sekä niiden väliset ekologiset yhteydet säilyvät ja vahvistuvat.**
2. Iin vesistöjen, soiden ja rantaluonnon ekologinen tila paranee.
3. Iin lähiluonto vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia ja kunnan kestävää vetovoimaa.

Toimenpiteet

- Kootaan olemassa oleva luontotieto paikkatietopohjaiseksi Iin luonnon monimuotoisuuden tilannekuvaksi. Tunnistetaan paikkatiedon pohjalta puutteelliset ekologiset yhteydet sekä ennallistettavat ja suojeltavat alueet.
- Rakennetaan yhtenäinen luontoverkosto Iijoki–rannikko–Oijärvi–Litokaira ja varmistetaan luontoverkoston säilyminen kaavoituksessa.
- Päivitetään kunnan metsienhoitoperiaatteet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.
- Laaditaan luonnonhoito-ohjelma maankohoamisrannikon arvokkaiden luontotyyppien turvaamiseksi.
- Palautetaan merenrantaniittyjen ja muiden perinnebiotooppien aktiivista hoitoa yhteistyössä maanomistajien ja yhdistysten kanssa.

Seurantamittarit

- Kunnan alueella olevien suojelualueiden pinta-ala (ha)
- Hoidetut ja ennallistetut luontokohteet (ha/v)
- Lahopuun määrä kunnan metsissä (m3/ha)
- Jatkuvan hoidon piirissä olevien perinnebiotooppien määrä (kpl)

Kukoistava luonto ja kirkkaat vedet

Tavoitteet

1. Iin luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja arvokkaat luontoalueet sekä niiden väliset ekologiset yhteydet säilyvät ja vahvistuvat.
2. **Iin vesistöjen, soiden ja rantaluonnon ekologinen tila paranee.**
3. Iin lähiluonto vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia ja kunnan kestävää vetovoimaa.

Toimenpiteet

- Hyödynnetään Iijoki-sopimusta Iijoen vesistöalueen kunnostustoimenpiteiden pitkäjänteisenä yhteistyö- ja rahoitusmallina. Turvataan kunnan osallistuminen sopimukseen ja kohdennetaan yhteistyön kautta hankerahoitusta Iin kannalta vaikuttavimpiin valuma-alue-, virtavesi- ja Iijokisuiston kunnostuksiin.
- Laaditaan Jokisuiston ja rannikon elinympäristöille priorisoitu hoito- ja ennallistamissuunnitelma.
- Vähennetään valuma-alueiden ravinnekuormitusta ennallistamalla ojitettuja soita ja turvemaita sekä palauttamalla vesiä soille yhteistyössä maanomistajien kanssa.
- Määritellään uusille merkittäville rakentamisalueille vesistökuormituksen hallintatoimet ennen rakentamisen aloittamista ja kehitetään ilmastokestävää, luontopohjaisiin ratkaisuihin pohjautuvaa hulevesien hallintaa.

Seurantamittarit

- Iin alueella käynnistyneiden Iijoki-sopimuksen mukaisten kunnostushankkeiden määrä (lkm / vuosi)
- Kunnostettujen vesistö-, valuma-alue- tai suoalueiden määrä (ha tai km)
- Jokien, järvien ja rannikkoalueiden ekologinen tila

Kukoistava luonto ja kirkkaat vedet

Tavoitteet

1. Iin luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja arvokkaat luontoalueet sekä niiden väliset ekologiset yhteydet säilyvät ja vahvistuvat.
2. Iin vesistöjen, soiden ja rantaluonnon ekologinen tila paranee.
3. **Iin lähiluonto vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia ja kunnan kestävää vetovoimaa.**

Toimenpiteet

- Vahvistetaan luonnon monimuotoisuutta kylissä ja taajamissa kehittämällä pölyttäjäympäristöjä, suojelemalla olemassa olevia viherympäristöjä sekä ottamalla 3-30-300 periaate käyttöön taajama- ja asuinalueiden suunnittelussa.
- Kunnostetaan luontoreittejä esteettömiksi ja parannetaan luontokohteiden opasteita ja palvelutietoa.
- Vahvistetaan Iin asemaa kulttuuri- ja luontomatkailun veturina kehittämällä vastuullisia luontopalveluja yhdessä matkailuyritysten kanssa.
- Kehitetään Merihelmen, Vatungin, Kuivaniemen, Vihkosaaren, Rantakestilän ja Pitkäkarin matkailualuetta turvaten herkät luontotyypit ja elinympäristöt kävijäohjauksella ja palvelujen sijoittelulla.

Seurantamittarit

- Latvuspeittävyys taajama-alueilla (%)
- Luontoreittien käyntimäärä (käyntiä/v)

Vähähiilinen rakennettu ympäristö ja kestävä liikkuminen

Tavoitteet

1. **Iin kasvu ja yhdyskuntarakenne tukevat kuntalaisten vähäpäästöistä arkea ja kestävää liikkumista.**
2. Iin rakentamisen ympäristövaikutukset ja neitseellisten luonnonvarojen käyttö vähenevät.

Toimenpiteet

- Vahvistetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ylläpitämällä ja lisäämällä yhteyksiä, lisäämällä pyörien pysäköintipaikkoja ja parantamalla kävelyn ja pyöräilyn reittien esteettömyyttä ja talvihoitoa.
- Tehdään Iin rautatieasemasta kestävän liikkumisen solmukohta varmistamalla, että pyöräillen ja kävellen sekä julkisella liikenteellä asemalle saapuminen on helppoa ja latausasemia on tarpeeksi tarjolla.
- Tuetaan kunnan henkilöstön vähähiilistä työmatkaliikkumista ja mahdollistetaan etätyöt.
- Ohjataan uusi asuinrakentaminen ensisijaisesti jo rakennettuun ympäristöön palveluiden äärelle.
- Nostetaan vajaakäyttöisten tilojen käyttöastetta ja mahdollistetaan kohtaaminen kunnan tiloissa.

Seurantamittarit

- Joukkoliikenteen käyttö (hlö km/v)
- Pyöräilyn, jalankulun, julkisen liikenteen ja yksityisautoilun kulkutapaosuudet kunnan alueella (%)

Vähähiilinen rakennettu ympäristö ja kestävä liikkuminen

Tavoitteet

1. Iin kasvu ja yhdyskuntarakenne tukevat kuntalaisten vähäpäästöistä arkea ja kestävää liikkumista.
2. **Iin rakentamisen ympäristövaikutukset ja neitseellisten luonnonvarojen käyttö vähenevät.**

Toimenpiteet

- Ennen uudisrakentamispäätöstä tehdään arvio mahdollisuudesta täyttää tarve korjausrakentamisella tai nykyisten tilojen tehokkaammalla käytöllä.
- Edellytetään kaikilta merkittäviltä infrahankkeilta päästölaskentaa sekä päästö- ja kiertotaloustavoitteiden asettamista.
- Asetetaan vähähiilisyyskriteerit kunnan uudis- ja peruskorjaushankkeille.
- Kehitetään ehjänä purkamista sekä luodaan kunnan alueelle jaettu alusta ja toimintatapa purkumateriaalien uudelleenkäyttöä varten.
- Laaditaan maamassojen kiertotaloutta vahvistava massojenhallintamalli.
- Sitoudutaan Päästöttömät työmaat green dealiin.
- Velvoitetaan kompensaatiota kuntaan suuntautuvilta rakentamis-, teollisuus- ja energiahankkeilta määräämällä Luonnonsuojelulain mukainen ekologinen kompensaatio velvoittavaksi asemakaavassa.
- Otetaan ilmastoriskien sekä päästö- ja luontovaikutusten arviointi osaksi kunnan maankäytön ja investointien suunnittelua. Ohjataan uusi energia- ja teollisuusrakentaminen rakennettuun ympäristöön ja olemassa olevan infrastruktuurin yhteyteen sekä huomioidaan sijoittelussa arvokkaiden luontoalueiden, ekologisten yhteyksien ja hiilivarastojen turvaaminen.

Seurantamittarit

- Rakennushankkeiden hiilijalanjälki (kg CO_2e/€)
- Maa- ja kiviainesten hyödyntämisaste (%)
- Maankäytön muutoksista aiheutunut metsäkato (ha/vuosi)

Osallistaminen ja tulevaisuustaidot

Tavoitteet

1. **Jokaisella iiläisellä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa ohjelman toteutukseen.**
2. Iiläisten, erityisesti uuden sukupolven, tulevaisuustaidot ja kestävän arjen osaaminen vahvistuvat.

Toimenpiteet

- Hyödynnetään olemassa olevia osallistamisen kanavia, kuten nuorisovaltuusto, kuulemistilaisuudet, kylien neuvottelukunta, vanhus- ja vammaisneuvosto, järjestelmällisesti ohjelman toteutukseen.
- Käsitellään ohjelman toimeenpanoon liittyvä asukaspalaute ja tehdään osallistamisen vaikutukset näkyviksi julkaisemalla jokaisesta merkittävästä kuulemisesta "Mitä kuulimme, mitä muutimme?" –kooste.
- Sidotaan osa hyvinvointi- ja järjestöavustuksista yhteisöllisyyttä ja kestävyyttä edistäviin hankkeisiin.
- Kohdennetaan osa osallistavaa budjetointia kestävän arjen edistämiseen.
- Päivitetään työnantajan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat yhdessä työntekijöiden kanssa ja vahvistetaan kunnan henkilöstön yhdenvertaisuusosaamista.
- Otetaan kuntalaiset, yritykset ja maanomistajat mukaan luonnonhoitoon talkoiden, kouluyhteistyön sekä ennallistamis- ja suojeluneuvonnan kautta.

Seurantamittarit

- Järjestetyt kuulemistilaisuudet ja muut osallistumisen mahdollisuudet (kpl/v)
- Osallistuneiden kuntalaisten määrä ja alueellinen kattavuus (hkl / alue)

Osallistaminen ja tulevaisuustaidot

Tavoitteet

1. Jokaisella iiläisellä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa ohjelman toteutukseen.
2. **Iiläisten, erityisesti uuden sukupolven, tulevaisuustaidot ja kestävän arjen osaaminen vahvistuvat.**

Toimenpiteet

- Päivitetään Iin kunta-opetuksen ja varhaiskasvatuksen kestävän kehityksen työryhmän "Kestävyyden Ii" opetussuunnitelma.
- Vahvistetaan lasten ja nuorten luontosuhdetta lisäämällä luonnossa oppimista sekä luomalla oppilaitosten pihoille luonnon monimuotoisuutta tukevia rakenteita yhteistyössä lasten ja nuorten kanssa.
- Laajennetaan koulujen ja päiväkotien energiaseuranta kannustamaan energiansäästön ohella muuhun kestävään toimintaan.
- Lisätään kuntalaisten kestävän arjen osaamista järjestämällä avoimia tapahtumia ja kursseja yhteistyössä kansalaisopiston ja taidekoulun kanssa.
- Lisätään kuntalaisten ja henkilöstön tietoa muuttuvan ilmaston vaikutuksista ja vahvistetaan valmiuksia varautua sään ääri-ilmiöihin.

Seurantamittarit

- Kestävyysopetusta toteuttavat koulut ja päiväkodit (%)
- Uuden 50/50 mallin kautta kouluihin ja päiväkoteihin palautuneet eurot (€)
- Järjestetyt kestävän arjentaitoja tukevat kurssit ja tapahtumat (kpl)